PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. április 30.[1]

C-338/13. sz. ügy

Marjan NoorziakontraBundesministerin für Inneres

(A Verwaltungsgerichtshof [Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Családegyesítési jog — 2003/86/EK irányelv — A 4. cikk (5) bekezdése — Nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a családegyesítőnek és a házastársnak a családegyesítési kérelem benyújtását megelőzően be kell töltenie a huszonegyedik életévet”

1. „Házasságot csak a jövendő házastársak szabad és teljes beleegyezésével lehet kötni.” Így szól az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 16. cikkének (2) bekezdése.[2]

2. Az osztrák Verwaltungsgerichtshof által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel első alkalommal kérik a Bíróság állásfoglalását a családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK irányelvben[3] foglalt valamely rendelkezés vonatkozásában, amely irányelv különös célja a kényszerházasságok, vagyis olyan házasságok megelőzése, amelyekben legalább a házastársak egyike szabad és teljes beleegyezésének megadása nélkül köt házasságot, mivel akaratát befolyásoló fizikai vagy pszichológiai kényszer alatt áll, így különösen fenyegetés vagy más érzelmi, illetve súlyosabb esetekben fizikai sérelem éri.[4]

3. A kényszerházasságok jelensége Európában eltűnő gyakorlat, de ettől még nem elhanyagolható jelentőségű.[5] Éppen ennek a személyek, különösen a nők alapvető jogainak súlyos megsértését előidéző jelenségnek a korlátozása céljából vezette be a 2003/86 irányelv azt a rendelkezést, amelynek értelmezését kéri a nemzeti bíróság a Bíróságtól.

4. Amint azt a későbbiekben látni fogjuk, a jelen ügyben e cél jogszerű elérését ugyanakkor egyensúlyba kell hozni a valóban házasságot kötő párok családi életének tiszteletben tartásához való jogból eredő követelményekkel.

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát az ENSZ közgyűlés 1948. december 10-én fogadta el 217 A/III. sz. határozatával. Lásd még a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 23. cikke (2) bekezdésének ezzel megegyező szövegét.

3 — A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.).

4 — A kényszerházasságok megkülönböztethetőek az olyan szervezett házasságoktól, amelyekben a két jövendő házastárs családjának meghatározó szerepe van a házasság megszervezésében, de az eseményre vonatkozó végleges döntést a jövendő házastársak hozzák meg. A kényszer- és a szervezett házasságok közötti választóvonal ugyanakkor gyakran meglehetősen bizonytalan.

5 — A tagállamok kormányainak többsége által a családegyesítési jogra vonatkozóan 2012-ben lefolytatott nyilvános konzultáció során (lásd http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/public-consultation/2012/consulting_0023_en.htm) adott válaszokból kiderül, hogy az Európai Unión belüli kényszerházasságok jelenségének elterjedtségére vonatkozóan kevés statisztikai adat áll rendelkezésre. Ugyanakkor az elvégzett, például az Egyesült Királyságban lefolytatott kutatások 2009-ben a bejelentett kényszerházasságok súlyát 5000 és 8000 eset közé becsülték csak ebben a tagállamban. Németországban pedig 2008-ban több mint 3400 esetet regisztráltak.

I – **Jogi háttér**

A – *Az Emberi Jogok Európai Egyezménye*

5. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezménynek (a továbbiakban: EJEE)[6] a „Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog” címet viselő 8. cikke szerint:

„(1) Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

(2) E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

B – *Az uniós jog*

6. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) „A magán- és a családi élet tiszteletben tartása” címet viselő 7. cikke szerint:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.”

7. A 2003/86 irányelv a családegyesítési jog tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik államok állampolgárai által történő gyakorlásának feltételeit határozza meg. Ezen irányelv, (2) preambulumbekezdése értelmében, tiszteletben tartja az alapvető jogokat és különösen a több nemzetközi jogi okmányban, többek között az EJEE említett 8. cikkében és a Charta említett 7. cikkében megállapított, a családi élet tiszteletben tartásához való jogot.

8. A 2003/86 irányelv 4. cikke meghatározza a személyek azon körét, a családegyesítő azon családtagjait, akik a családegyesítés jogcímén tartózkodási jogot élvezhetnek. E cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében e személyek közé tartozik a családegyesítő házastársa.

9. A 2003/86 irányelv ugyanezen 4. cikkének (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A jobb beilleszkedés biztosítása és a kényszerházasságok megelőzése érdekében, a tagállamok a családegyesítő és házastársa számára minimális életkor, de legfeljebb a 21. életév betöltését írhatják elő a házastársnak a családegyesítővel való egyesülése előtt.”

C – *A nemzeti jog*

10. A Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (a letelepedésről és tartózkodásról szóló osztrák törvény)[7] előírja, hogy bizonyos feltételek mellett az illetékes osztrák hatóságok a harmadik országbeli állampolgárok családtagjainak tartózkodási engedélyt adnak. A Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz 2. cikke alapján a törvény értelmében családtag „a házastárs […]; ez vonatkozik továbbá a regisztrált élettársakra is; a házastársaknak és a regisztrált élettársaknak a huszonegyedik életévet már a kérelem benyújtásakor be kell tölteniük […]”.

6 — Az Egyezményt 1950. november 4-én írták alá Rómában.

7 — BGBl. I, 100/2005., a módosított és a BGBl. I, 111/2010. számában közzétett változat.

II – **A tényállás, a nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés**

11. M. Noorzia, az alapeljárás felperese afgán állampolgár, aki 1989. január 1-jén született.

12. 2010. szeptember 3-án M. Noorzia az iszlámábádi (Pakisztán) osztrák nagykövetségen az 1990. január 1-jén született, szintén afgán állampolgár, de Ausztriában élő férjével való családegyesítés céljából tartózkodási engedély iránti kérelmet terjesztett elő.

13. A Bundesministerin für Inneres (osztrák belügyminiszter), az alapeljárás alperese, 2011. március 9-én hozott határozatában elutasította a családegyesítés iránti kérelmet. Az osztrák hatóság határozatában azzal indokolta a kérelem elutasítását, hogy noha M. Noorzia férje a családegyesítési kérelmet elutasító határozat meghozatalát megelőzően betöltötte a huszonegyedik életévét, az osztrák törvény alapján az életkor meghatározása szempontjából a kérelem benyújtásának és nem a határozat meghozatalának időpontja az irányadó. Ennélfogva, mivel a férj a családegyesítési kérelem benyújtásakor még nem töltötte be a huszonegyedik életévét, a kérelem szabályszerű benyújtásának az egyik különös előfeltétele nem teljesült.

14. M. Noorzia megtámadta az elutasító határozatot, és az ügyben a kérdést előterjesztő bíróság járt el.

15. Az eljáró bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése nem pontosítja, hogy az ott megjelölt, a tagállamok által az egyesülés létrejöttéhez előírható életkor megállapításánál a hatóság döntéshozatalának vagy az érintett tagállam területére történő tényleges beutazásnak az időpontja, vagy valamely más időpont bír jelentőséggel. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy az osztrák jogalkotó kifejezetten megerősítette, hogy a huszonegyedik életév a családegyesítési célú tartózkodási engedély megadásának formális előfeltétele, amelynek a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjában fenn kell állnia, és nem teljesülése anélkül vezet a kérelem elutasításához, hogy az a szóban forgó életkornak az eljárás során történő betöltésével „orvoslásra” kerülhetne.

16. E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság felveti a szóban forgó osztrák szabályozás 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében foglalt rendelkezéssel való összeegyeztethetőségének a kérdését. E bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó rendelkezésnek két lehetséges értelmezése van. Egyrészről az említett rendelkezés szövege egy olyan értelmezésre enged következtetni, miszerint az előírt életkor betöltése szempontjából a hatósági engedély megadásának és nem a kérelem benyújtásának időpontja az irányadó. Amennyiben az irányelv rendelkezését így kell értelmezni, akkor a kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint az osztrák szabályozás összeegyeztethetetlen lehet a 2003/86 irányelvvel. Másrészről azonban a kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint a szóban forgó rendelkezés értelmének elemzése egy ettől eltérő értelmezésre is vezethet, amelynek eredményeképpen a nemzeti szabályozás összeegyeztethető a hivatkozott irányelvvel.

17. E megfontolások fényében a kérdést előterjesztő bíróság a 2013. május 29-én hozott végzésében szükségesnek tartotta az előtte folyamatban lévő eljárás felfüggesztését annak érdekében, hogy az alábbi kérdést terjessze a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Úgy kell-e értelmezni a 2003/86[…] irányelv 4. cikkének (5) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan szabályozás, amely szerint a házastársaknak és regisztrált élettársaknak a huszonegyedik életévet már a kérelem benyújtásának időpontjáig be kell tölteniük ahhoz, hogy családegyesítésre jogosult családtagnak minősüljenek?”

III – **A Bíróság előtti eljárás**

18. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 2013. június 20-án érkezett a Bíróság Hivatalához. Írásbeli észrevételt nyújtott be M. Noorzia, az osztrák és a görög kormány, valamint a Bizottság.

IV – **Jogi elemzés**

A – *Előzetes észrevételek*

19. A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem a családegyesítési jogról szóló 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

20. E tekintetben előzetesen ki kell emelni, hogy a 2003/86 irányelv által elismert és szabályozott családegyesítési jog sajátos részét képezi a családi élet tiszteletben tartásához való jognak, amely az EJEE 8. cikkében és a Charta 7. cikkében megállapított alapvető jogok közé tartozik, és amely ekként az Európai Unió jogi szabályozásának védelme alatt áll. [8]

21. A családi élet tiszteletben tartásához való alapvető jog és a családegyesítési jog között fennálló közvetlen kapcsolatot különösen a 2003/86 irányelvnek a fenti 7. pontban említett (2) preambulumbekezdése ismeri el.

22. Ezzel összefüggésben a Bíróság tehát kifejezetten megerősítette, hogy a 2003/86 irányelv rendelkezéseit az alapvető jogok, különösen pedig a családi élet tiszteletben tartásának úgy az EJEE-ben, mint a Chartában elismert jogának fényében kell értelmezni. [9]

23. A Bíróság kiemelte továbbá, hogy a 2003/86 irányelv és különösen 4. cikkének (1) bekezdése a tagállamok részére pontos, pozitív kötelezettségeket ír elő, amelyeknek világosan meghatározott alanyi jogok felelnek meg, mivel az irányelv az általa meghatározott esetekben a tagállamok részére mérlegelési mozgástér nélkül előírja a családegyesítő bizonyos családtagjai családegyesítésének engedélyezését. [10]

24. Ebből a nézőpontból az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a családegyesítés engedélyezése tekinthető főszabálynak, a 2003/86 irányelv által a tagállamok részére a családegyesítési jog gyakorlása feltételeinek megállapítására vonatkozóan biztosított lehetőséget pedig szűken kell értelmezni. [11]

25. A Bíróság kiemelte továbbá, hogy a tagállamok csak oly módon élhetnek a számukra a 2003/86 irányelv rendelkezései által biztosított esetleges mérlegelési mozgástérrel, hogy az ne veszélyeztesse az irányelvnek a családegyesítés elősegítésére irányuló célját, valamint hatékony érvényesülését. [12]

26. Emellett a Bíróság véleménye szerint a 2003/86 irányelv 17. cikkéből, amely előírja, hogy „a tagállamok megfelelően figyelembe veszik az érintett személy családi kapcsolatainak jellegét és szilárdságát, a tagállamban való tartózkodásának időtartamát és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását”, amennyiben egy családegyesítés iránti kérelmet elutasítanak, az következik, hogy a tagállamok kötelesek a családegyesítési kérelem egyéni elbírálására. [13]

27. A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdést az ítélkezési gyakorlatban kimondott fent említett elvek fényében kell megválaszolni.

8 — Parlament kontra Tanács ítélet (C-540/13, EU:C:2006:429, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

9 — Chakroun-ítélet (C-578/08, EU:C:2010:117, 44. pont).

10 — Parlament kontra Tanács ítélet (EU:C:2006:429, 60. pont) és Chakroun-ítélet (EU:C:2010:117, 41. pont).

11 — Parlament kontra Tanács ítélet (EU:C:2006:429, 60. pont) és Chakroun-ítélet (EU:C:2010:117, 41. pont). A 2003/86 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulatában és c) pontjában foglalt lehetőség tekintetében lásd a Chakroun-ítélet 43. pontját.

12 — Chakroun-ítélet (EU:C:2010:117, 43. pont).

13 — Chakroun-ítélet (EU:C:2010:117, 48. pont).

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről*

28. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy úgy kell-e értelmezni a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely úgy rendelkezik, hogy a tagállamok által e rendelkezés értelmében a családegyesítő és a házastárs számára az egyesülést megelőzően előírható minimális életkort mindkettőjüknek már a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjában be kell tölteniük.

29. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését egyrészt az a tény igazolja, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése nem jelöli meg kifejezetten azt az időpontot, amikor a családegyesítőnek és a házastársnak be kell töltenie az ott előírt életkort, másrészről pedig az, hogy az irányelvet átültető osztrák szabályozás alapján az illetékes nemzeti hatóságok elutasíthatják az azt megelőzően benyújtott kérelmet, hogy az egyik vagy mindkét érintett betöltötte volna ezt az életkort, még akkor is, ha a családegyesítési kérelem tárgyában való döntéshozatalkor már mindkettőjük betöltötte azt.

30. A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemben felvetett kérdés tehát azon időpont meghatározására irányul, amikor a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése értelmében az érintett személynek az ott előírt legfeljebb huszonegyedik életévet be kell töltenie. E rendelkezés értelmezésére van tehát szükség.

1. A 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének értelmezéséről

31. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi.[14] Tehát a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének szó szerinti, teleológiai és rendszertani értelmezésére van szükség.

a) Szó szerinti értelmezés

32. A nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra utaló végzésében úgy véli, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének magából a megfogalmazásából nyilvánvalóan következik, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az ott előírt életkor betöltésének időpontja a tartózkodási engedély illetékes hatóság általi megadásának, nem pedig a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontja.

33. Egyetértek a kérdést előterjesztő bíróság azon elemzésével, miszerint a szóban forgó rendelkezés szövege azon értelmezést támasztja alá, amelyből az következik, hogy az életkor betöltésének releváns időpontja nem lehet a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontja.

34. A 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése ugyanis azzal, hogy lehetővé teszi a tagállamok számára életkor előírását a családegyesítést megelőzően,[15] azt feltételezi, hogy az érintett személynek akkorra kell ezt az életkort betöltenie, amikor az egyesülés megvalósulhat, vagyis amikor az illetékes hatóság helyt ad a családegyesítési célú tartózkodási engedély iránti kérelemnek. Az egyesülésre ugyanis kizárólag attól az időponttól kerülhet sor, hogy a hatóság helyt adott a kérelemnek, és nem azt megelőzően.

14 — Koushkaki-ítélet (C-84/12, EU:C:2013:862, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

15 — E rendelkezés olasz változata szerint: „ahhoz, hogy a családegyesítés létrejöhessen”.

35. A 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének az olasz változat alapján való szó szerinti értelmezése megerősítést nyer e rendelkezés más nyelvi változataiban is. A szóban forgó rendelkezés francia, angol, német és spanyol változatában is utalás történik ugyanis arra a tényre, hogy az életkort az *egyesülést*[16] megelőzően kell *betölteni*, és nem a kérelem benyújtását megelőzően[17]. A családegyesítés megvalósulásának lehetőségére történő hivatkozás[18] jól mutatja, hogy az a releváns időpont, amikor a hatóság helyt ad a kérelemnek.

36. A rendelkezés szó szerinti értelmezése tehát arra enged következtetni, hogy a szóban forgó rendelkezés alapján a családegyesítőnek és a házastársnak akkor kell betöltenie a minimális életkort, amikor a házastárs egyesülhet a családegyesítővel. Ebből az következik, hogy ez az időpont nem eshet egybe a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjával, mivel, amint azt egyébként maga a kérdést előterjesztő bíróság is kiemelte, ebben az időpontban az illetékes közigazgatási hatóság által a családegyesítés elfogadhatósága feltételeinek fennállására vonatkozóan lefolytatandó és folyamatban lévő vizsgálat miatt még nem kerülhet sor az egyesülésre.

b) Teleológiai értelmezés

37. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor úgy véli, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének teleológiai értelmezése ettől eltérő eredményre vezethet.

38. Az említett bíróság úgy véli ugyanis, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének olyan értelmezése, miszerint az ott meghatározott életkort a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjában kell betölteni, alkalmasabb a kényszerházasságok megelőzésére irányuló célkitűzésének elérésére. A nemzeti bíróság úgy véli ugyanis, hogy nagyobb a kényszerházasságok megkötésének kockázata abban az esetben, ha a jövendő házastársak huszonegy évnél fiatalabbak is lehetnek a kérelem benyújtásának időpontjában, mint ha erre nincs lehetőség.

39. Az osztrák és a görög kormány egyetért ezzel a megközelítéssel, és úgy véli, hogy a szóban forgó rendelkezés olyan értelmezése, miszerint az érintettnek már a kérelem benyújtásának időpontjáig be kell tölteni huszonegyedik életévét, nemcsak a kényszerházasságok megelőzésére irányuló célkitűzés jobb elérését teszi lehetővé, de egyúttal biztosítja mind az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartását – mivel ugyanolyan bánásmódot biztosít az időben ugyanolyan helyzetben lévő valamennyi kérelmező számára, és nem tekinti relevánsnak azt a körülményt, hogy az eljárás során is sor kerülhet az életkor betöltésére –, mind a jogbiztonság elvének tiszteletben tartását, mivel megóvja a kérelmezőket az illetékes hatóságok által tanúsított bármely lehetséges hátrányosan megkülönböztető bánásmódtól.

40. Márpedig nem áll fenn kétség a tekintetben, hogy a minimális életkor előírása lehetőségének a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése általi bevezetését a kényszerházasságok megelőzése indokolja. E tekintetben valószínűnek tartom, hogy általánosságban a magasabb életkor betöltésének ténye magasabb fokú érettséggel párosul, amely elméletileg segítheti az érintett személyt abban, hogy ellenálljon a kényszerházasság megkötése miatt őt érő nyomásnak, és esetlegesen segítségkérésre ösztönözze őt.

16 — Ily módon a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének francia változata úgy rendelkezik, hogy „le regroupant et son conjoint aient *atteint* un âge minimal [...] avant que le conjoint *ne puisse rejoindre* le regroupant”; az angol változat úgy rendelkezik, hogy „the sponsor and his/her spouse […] *be* of a minimum age [...] before the spouse *is able* to join him/her”; a német változat úgy rendelkezik, hogy „der Zusammenführende und sein Ehegatte ein Mindestalter *erreicht* haben müssen […] bevor der Ehegatte dem Zusammenführenden *nachreisen darf*”; a spanyol változat úgy rendelkezik, hogy „el reagrupante y su cónyuge hayan *alcanzado* una edad mínima […] antes de que el cónyuge *pueda reunirse* con el reagrupante” (a kiemelések tőlem).

17 — Lásd ezzel szemben ugyanezen cikk (6) bekezdését. Lásd a lenti 53. és 54. pontot.

18 — Franciául „puisse rejoindre”, angolul „able to join”, németül „nachreisen darf”, spanyolul „pueda reunirse”.

41. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az annak megállapítására irányuló elemzésnek, hogy ténylegesen ez a helyzet áll-e fenn, szükségszerűen minden egyes különleges helyzet egyéni körülményeihez kell igazodnia. Feltétlenül fontosnak tartom továbbá kiemelni, hogy az európai civil társadalomban számos kétség fogalmazódik meg a családegyesítés engedélyezése tekintetében előírt életkornak a kényszerházasságok kötésének megelőzésére kifejtett valós hatása vonatkozásában. [19]

42. Ezzel szemben a családegyesítést lehetővé tevő életkor előírása bizonyosan közvetlen hatással van a családegyesítési jognak azon fiatal jövendő házastársak alkotta család által történő gyakorlására, akiknek házasságkötése valós, és nem kényszeren alapul. Egy, a szóban forgó nemzeti szabályhoz hasonló rendelkezés ugyanis, amely összhangban a 2003/86 irányelvvel, különbségtétel és egyedi vizsgálat lefolytatása nélkül, meghatározott életkor betöltéséhez köti a családegyesítési jog gyakorlását, korlátozza e jognak azon személyek általi gyakorlását, aki őszintén és valóban házasságot kötöttek, de az előírt életkort még nem töltötték be.

43. E megfontolásokból az következik, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének értelmezése során a kényszerházasságok korlátozásának jogszerű és elérendő célját ellensúlyozni szükséges a ténylegesen házasságot kötő pároknak a családegyesítési jog gyakorlásához való jogával, amely közvetlenül az EJEE 8. cikkében [20] és a Charta 7. cikkében [21] foglalt, a családi élet tiszteletben tartásához való jogból ered.

44. A fenti 24. és 25. pontban említett ítélkezési gyakorlatból következik továbbá egyrészt, hogy a 2003/86 irányelv által felállított szabályozás alapján a családegyesítés engedélyezése tekinthető főszabálynak, és így a tagállamok által a családegyesítési jog gyakorlása tekintetében előírható feltételeket szűken kell értelmezni, másrészt hogy az irányelvet általános célkitűzésével – amely a családegyesítés előmozdítása, és nem annak korlátozása – összhangban kell értelmezni, biztosítva egyúttal annak hatékony érvényesülését.

45. E megfontolások fényében úgy vélem, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének olyan értelmezése, miszerint a családegyesítési kérelem benyújtásához meg kell várni a huszonegyedik életév betöltését, az irányelv által elérendő célokkal kevésbé összeegyeztethető a rendelkezés olyan értelmezéséhez képest, amely ezzel szemben az ezen életkor betöltését megelőzően is lehetővé teszi a kérelem benyújtását és a tartózkodási engedély megszerzését abban az esetben, ha a családegyesítési kérelem tárgyában való döntéshozatalkor betöltik ezt az életkort.

46. E második értelmezés ugyanis amellett, hogy biztosítja a kényszerházasságok megelőzésére irányuló rendelkezés hatékony érvényesülését, *előnyben* részesíti a családegyesítést, és elkerülhetővé teszi a rendelkezés olyan formális értelmezését, amely korlátozza annak megvalósulását.

47. Ebből a nézőpontból úgy tűnik számomra, hogy figyelmen kívül hagyhatóak az osztrák és a görög kormánynak az egyenlő bánásmód elvére, illetve a jogbiztonság elvére vonatkozóan felhozott érvei. Az életkor kérelem benyújtását követő betöltésének lehetővé tétele ugyanis véleményem szerint nem alkalmas hátrányos megkülönböztetés előidézésére, és nem okoz jogbizonytalanságot. E tekintetben

19 — Az európai civil társadalomnak az Európai Bizottság által a családegyesítési jog vonatkozásában indított és a fenti 5. pontban említett nyilvános konzultációban részt vevő jelentős számú képviselője nyilvánvalóvá tette ugyanis, hogy hiányoznak a családegyesítés tekintetében az életkor előírásának a kényszerházasságok megelőzésében betöltött hatékony szerepére vonatkozó adatok, így erősen vitatott annak hatékonysága.

20 — A Bíróság az Akrich-ítéletben (C-109/01, EU:C:2003:491, 58. pont) elismerte, hogy valós házasság esetén figyelembe kell venni az EJEE 8. cikkében foglalt, a családi élet tiszteletben tartásához való jogot.

21 — Ebben az értelemben jelentőséggel bír a Supreme Court of the United Kingdom Quila [2001] UKSC 45 ügyben 2011. október 12-én hozott ítélete, amelyben az eljáró bíróság kimondta azon intézkedés jogellenességét, amely az Egyesült Királyságban a kényszerházasságokkal szembeni küzdelem eszközeként a családegyesítés tekintetében a tizennyolcadik életévet a huszonegyedik életévre emelte, mivel úgy vélte, hogy ezen intézkedés aránytalan az EJEE 8. cikkében foglalt, a családi élet tiszteletben tartásához való joggal. A Supreme Court lényegében úgy vélte, hogy a kényszerházasságok megelőzésének célja jogszerű, de az intézkedés aránytalan, mivel nem kellőképpen igazolt a szóban forgó intézkedés hatékonysága, valamint azon tényre figyelemmel, hogy nyilvánvaló a szóban forgó intézkedésnek a nem kényszerházasságot kötött párok családegyesítési jogára való hatása.

emlékeztetni kell arra, hogy a 2003/86 irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében az illetékes hatóságok a „lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb a kérelem benyújtásának időpontjától számított kilenc hónap elteltével” kötelesek a családegyesítési kérelem tárgyában való döntéshozatalra. A kérelem elbírálására előírt ezen időbeli korlát tehát kizár bármilyen jogbizonytalanságot.

48. Végezetül ki kell azt is emelni, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése kifejezetten rendelkezik azon lehetőség biztosításának másik céljáról, hogy a tagállamok a családegyesítési jog gyakorlása tekintetében életkort vezessenek be, vagyis a jobb beilleszkedés céljáról. E tekintetben ugyanakkor hangsúlyozom, hogy sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a Bíróság elé észrevételt terjesztő érintettek nem foglaltak érdemben állást. Ez talán annak tudható be, hogy a szóban forgó rendelkezésben e cél másodlagos szerepet kap a kényszerházasságok megelőzésének céljához képest.

49. Ettől függetlenül e tekintetben kiemelem, hogy úgy tűnik, e cél megjelölésének alapját az képezi, hogy a családegyesítő házastársát befogadó tagállam társadalmába való beilleszkedés egyszerűbb lehet abban az esetben, ha egy bizonyos életkor betöltése folytán a házastárs nagyobb fokú érettséggel bír. Anélkül, hogy e rendelkezés lehetséges értelmét érdemben vizsgálnánk, úgy vélem mindazonáltal, hogy mindez semmilyen módon nem teszi kétségessé azt a megállapítást, miszerint a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének azon értelmezése, amelynek alapján az életkor az egyesüléskor és nem a kérelem benyújtásakor tölthető be, alkalmasabb az irányelv általános céljainak elérésére.

50. E tekintetben kiemelem még egyrészt, hogy a családtagok tartós különélése a beilleszkedés tekintetében ténylegesen negatív hatással járhat, mivel e különélés előidézheti a családi kötelékek meglazulását. Másrészről és mindenesetre a családegyesítő házastársa életkortól függő beilleszkedési képességének értékelése a fenti 26. pontban említett ítélkezési gyakorlat fényében nem hagyhatja figyelmen kívül az irányelv 17. cikkében foglalt, esetről esetre történő elemzést.

c) Rendszertani értelmezés

51. Véleményem szerint a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének a fenti pontokban kifejtett szó szerinti és teleológiai értelmezéséből eredő olvasatát alátámasztja a rendelkezés rendszertani értelmezése is.

52. Mindenekelőtt ki kell emelni ugyanis, hogy a szóban forgó irányelv egységes olvasatából az következik, hogy amikor az uniós jogalkotó a kérelem benyújtásának időpontjára kívánt utalni, azt kifejezett módon tette.

53. Ennek egyik első példáját a 2003/86 irányelv ugyanezen 4. cikkének (6) bekezdése, vagyis a jelen ügyben értelmezés tárgyát képező rendelkezést követő bekezdés alkotja. E rendelkezés többek között ugyancsak lehetővé teszi, hogy a tagállamok a családegyesítési jog gyakorlása vonatkozásában életkort, jóllehet maximális és nem minimális életkort írjanak elő. Az említett bekezdésben az uniós jogalkotó úgy rendelkezett, hogy bizonyos körülmények között „a tagállamok előírhatják, hogy a kiskorú gyermekek családegyesítési *kérelmét* a 15. életévük betöltése *előtt nyújtsák be*” [22].

54. Meg kell tehát állapítani, hogy e bekezdésben a jelen ügyben értelmezés tárgyát képező megelőző bekezdésben foglaltakkal ellentétben az uniós jogalkotó kifejezetten említést tett arról, hogy az ott előírt életkort az érintettnek családegyesítési kérelem benyújtását megelőzően kell betöltenie.

55. Ugyanilyen megközelítésben, amikor a 2003/86 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok előírhatják az érintett személy számára, hogy szolgáltasson bizonyítékot a családegyesítőre vonatkozó feltételekre nézve, a jogalkotó kifejezetten utal „a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjára”.

22 — Kiemelés tőlem.

56. E megfontolásokból az következik, hogy amennyiben az uniós jogalkotó azt kívánta volna, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében előírt életkort a kérelem benyújtásának időpontjában kell betölteni, kifejezetten megjelölte volna azt a rendelkezés szövegében. Mivel nem ezt tette, azt az értelmezést kell előnyben részesíteni, miszerint az életkor betöltésének időpontja nem a kérelem benyújtásának időpontjával esik egybe, hanem azzal az időponttal, amikor a családegyesítés megvalósulhat, vagyis amikor a hatóság helyt ad a kérelemnek.

57. Mind az osztrák mind a görög kormány úgy véli, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében előírt életkor betöltése a családegyesítési kérelem benyújtásának formai feltételét képezi. A görög kormány többek között úgy véli, hogy az életkor betöltésének időpontja a 2003/86 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezésből ered, amely azt írja elő, hogy a családegyesítési kérelemhez csatolni szükséges a családi kapcsolatot és többek között az irányelv 4. cikkében megállapított feltételeknek való megfelelést igazoló okmányokat. Márpedig a görög kormány szerint e rendelkezés megfogalmazásából az következik, hogy a kérelmező által a hatóság részére benyújtandó okmányok között szerepelnie kell a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében előírt életkor betöltésére vonatkozó igazolásnak is.

58. E tekintetben megjegyzem mindazonáltal, hogy a 2003/86 irányelv egyetlen rendelkezéséből sem következik, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében előírt életkor betöltése a kérelem benyújtásának formális feltételét képezné. Nem látom különösen, hogy ez miként következne szükségszerűen a 2003/86 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt előírásból, amelynek értelmében a kérelemhez csatolni szükséges a 4. cikkben megállapított feltételeknek való megfelelést igazoló okmányokat. E rendelkezés, a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben, úgy értelmezhető, illetve – véleményem szerint – értelmezendő, hogy a kérelemhez csatolni kell az arra vonatkozó igazolást, hogy az érintett betölti az adott életkort az egyesülés időpontját megelőzően.

59. Az osztrák kormány úgy véli továbbá, hogy a 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése, mivel nem határozza meg kifejezetten azt az időpontot, ameddig az érintettnek az életkort be kell töltenie, mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamoknak, amely az eljárási autonómia elvével összhangban lehetővé teszi számukra ezen időpont általuk legjobbnak ítélt módon történő meghatározását.

60. E tekintetben megjegyzem egyrészt, hogy a fenti 33–36. pontban kifejtett megfontolásokból az következik, hogy a szóban forgó rendelkezés értelmezése alapján az életkor betöltése időpontjának valójában az egyesülést megelőző időpontnak kell lennie, vagyis kizárt annak lehetősége, hogy ezen időpont a kérelem benyújtásának időpontja legyen.

61. Másrészt, még ha el is ismerjük, hogy a szóban forgó rendelkezés mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamoknak az életkor betöltése szempontjából releváns időpont meghatározása tekintetében, a fenti 25. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amennyiben a 2003/86 irányelv a tagállamok számára mérlegelési mozgásteret biztosít, azzal azok csak oly módon élhetnek, hogy az ne veszélyeztesse az irányelvnek a családegyesítés elősegítésére irányuló célját.

62. Márpedig véleményem szerint egy olyan rendelkezés, amely lehetővé teszi a családegyesítési kérelmet a családegyesítési jog gyakorlásához szükséges életkor kérelem benyújtásának időpontjáig való be nem töltése miatt elutasító határozat meghozatalát, noha e határozat meghozataláig az előírt életkort az érintett ugyanakkor betölti, nemcsak hogy nem segíti elő a családegyesítést, de korlátozza is azt, mégpedig az osztrák kormány által nyilvánvalóvá tett azon körülménytől függetlenül, hogy a házastársak ezt követően ismételten előterjeszthetnek családegyesítés iránti kérelmet.

d) Következtetés

63. A 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének szó szerinti, teleológiai és rendszertani értelmezéséből az következik, hogy az az időpont, amelyre vonatkozóan a tagállamok a családegyesítési jog gyakorlásához a legfeljebb huszonegyedik életév betöltését írhatják elő a családegyesítő és házastársa számára, az, amikor e családegyesítésre sor kerülhet. Ezen időpont tehát nem eshet egybe a családegyesítési kérelem illetékes hatóság részére történő benyújtásának időpontjával. Ebből az következik, hogy ezzel a rendelkezéssel összeegyeztethetetlen az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozáshoz hasonló olyan szabályozás, amely az említett életkornak a kérelem benyújtásának időpontjáig történő betöltéséhez köti a családegyesítési kérelem kedvező elbírálását, és amely ekként lehetővé teszi, hogy az illetékes hatóságok elutasítsák az ilyen kérelmet, amennyiben annak benyújtásakor az érintett még nem töltötte be ezt az életkort, még akkor is, ha a kérelmet elutasító határozat meghozatalának időpontjáig azt betölti.

2. A 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdése érvényességének Bíróság által történő vizsgálatára vonatkozó kérelemről

64. M. Noorzia észrevételeiben azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének érvényességét. M. Noorzia úgy véli, hogy a családegyesítési jog gyakorlásához szükséges legalább huszonegy éves kor betöltésére vonatkozó feltétel, függetlenül attól, hogy annak a kérelem benyújtásának vagy a családegyesítés engedélyezésének időpontjában kell teljesülnie, nem alkalmas a kényszerházasságok megelőzésére.

65. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartozik azon kérdések tárgyának a meghatározása, amelyeket elő kíván terjeszteni. Egyedül az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság jogosult ugyanis az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélni azt, hogy egyrészt az ítélethozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatal, másrészt relevánsak-e a Bíróság számára feltett kérdések. [23]

66. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmében kizárólag a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének értelmezését kéri. Nem jelzi, hogy e rendelkezés érvényességével kapcsolatosan kételyei lennének, illetve hogy ilyen kérdés felmerült volna előtte az alapeljárás során.

67. Ennélfogva, mivel az EUMSZ 267. cikk nem jelent jogorvoslati lehetőséget a felek számára a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő valamely ügyben, a Bíróság nem köteles az uniós jog érvényességét csupán amiatt megvizsgálni, hogy ezt a kérdést az előtte folyamatban lévő eljárásban valamelyik fél felvetette az írásbeli észrevételeiben. [24] Következésképpen a fenti 41. pontban említett megfontolásoktól függetlenül úgy vélem, hogy nem szükséges a jelen eljárás keretében megvizsgálni az M. Noorzia által a 2003/86 irányelv 4. cikke (5) bekezdésében foglalt rendelkezés érvényességére vonatkozóan felvetett kérdést.

23 — Lásd: Brünsteiner és Autohaus Hilgert ítélet, C-376/05 és C-377/05, EU:C:2006:753, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

24 — Lásd: Brünsteiner és Autohaus Hilgert ítélet, EU:C:2006:753, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd ebben az értelemben még: Melki és Abdeli ítélet, C-188/19 és C-189/10, EU:C:2010:363, 63. pont. Ami különösen a feleknek az előzetes döntéshozatali eljárásban betöltött szerepét illeti, lásd: Trstenjak főtanácsnok VB Pénzügyi Lízing ügyre vonatkozó indítványának 80. pontját (C-137/08, EU:C:2010:401).

V – **Végkövetkeztetések**

68. A fent bemutatott indokok folytán tehát azt javasolom, hogy a Bíróság az alábbi választ adja a Verwaltungsgerichtshof által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre:

A családegyesítési jogról szóló 2003/86 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésével ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely úgy rendelkezik, hogy az e rendelkezés értelmében a tagállamok által az egyesülést megelőzően a családegyesítő és annak házastársa számára előírható minimális életkort szükségszerűen mindkét személynek be kell töltenie a családegyesítési kérelem benyújtásának időpontjáig ahhoz, hogy a hatóság helyt adhasson a kérelemnek.